

ERMENİ AŞIRI MİLLİYETÇİ TERÖRÜNÜ CANLANDIRMA GİRİŞİMİ: FBI RAPORUNDA NE VAR? NE YOK?

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Analiz No : 2024 / 17

06.09.2024

29 Ağustos 2024 tarihinde, ABD Federal Savcılık internet sayfasında, Aram Brunson adında, Ermeni kökenli 21 yaşındaki bir gencin Chicago Üniversitesinin yurt odasında 2 Ocak 2023 tarihinde meydana gelen bir patlamayla ilgili olarak yalan beyanda bulunması vesilesiyle bir paylaşım yer almıştır. Ancak Türkiyeyi ilgilendiren konu bu gelişme ile sınırlı değildir. Bu konuyla bağlantılı olarak, Türkiye ve Azerbaycanı ilgilendiren başka önemli noktalar bulunmaktadır. Ermeni kökenli Aram Brunson adlı üniversite öğrencisinin ABDde geçirdiği süre boyunca içinde bulunduğu faaliyetlerin Ermeni aşırı milliyetçi terörünü canlandırma girişimi içinde bulunması dikkat çekilmesi gereken bir konudur.

Adıgeçen ile ilgili suç duyurusunda hile, şema veya cihaz kullanarak patlayıcı yapımı ile ilgili bir gerçeği tahrif etmek, gizlemek ve örtbas etmek ve federal yetkililere yalan beyanda bulunmakla suçlandığı yer almaktadır. Şüphelinin halihazırda Ermenistanın başkenti Erivanda yaşadığı ve buradaki Amerikan Üniversitesine devam ettiği kaydedilmektedir. ABD Federal Savcılığı her ne kadar sanılıyor[1] ifadesi kullansa da, Erivanda bulunduğuna dair paylaşımlar internette basit bir arama ile öğrenilebilecek bir bilgidir. FBInın kamuoyu ile paylaştığı, altında Thomas M. Dalton imzası bulunan suç duyurusunun 2 Ocak 2023 ve 20 Ağustos 2023 tarihleri arasında gözlemlendiği yazılmıştır [2]. Rapor her ne kadar sekiz aylık bir süre ile sınırlı gibi görünse de, konunun kökeni 2020 yılına kadar uzanmaktadır. Konunun uzandığı tarihle ilgili tespitlere geçmeden önce, raporun genel görünümü ile ilgili bazı hususların açılmasında yarar vardır.

2 Ocak 2024 tarihinde Chicago Üniversitesina ait yurtta gerçekleşen patlamadan sonra FBInın radarına giren Aram Brunsonın odasında, acil durum personeli yaklaşık iki kilo potasyum nitrat, bir kilo odun kömürü, birkaç gram kükürt ve birkaç şişe izopropil alkol bulmuştur. Ayrıca, acil müdahale ekipleri söndürülen yangının bulunduğu yerin yakınında içinde is kalıntısı olan bir konteyner görmüştür. Ekipler, adıgeçenin odasında bulunan kimyasalların yanısıra bazı mühimmatlarda ve havai fişeklerde itici gaz olarak kullanılan bir tür enerjik malzeme[3] olan kara barut üretimiyle tutarlı olduğunu da raporlarına

eklemişlerdir. Bunun üzerine Brunson, 25 Pounds of Black Powder vs. iPhone 7 Experiment! başlıklı bir videoyu denerken böyle bir patlama gerçekleştiğini söylemiştir. Ancak dizüstü bilgisayarının incelenmesi sonucunda böyle bir videoya rastlanmamıştır. Dizüstü bilgisayar incelendiğinde uzmanların karşısına çıkan ise bambaşka bir gerçektir. Adıgeçenin anlatıcı olduğu ve devrimci bir grubun nasıl oluşturulacağını, finanse edileceğini ve silahlandırılacağını tartışan yaklaşık 10 video bulunmaktadır. Videoların Mayıs 2022de, Chicago Üniversitesi yurt odasındaki patlamadan aylar önce çekildiği anlaşılmaktadır. Videolarda Brunson bir beyaz tahtanın önünde bu konularda uzmanmış gibi ders verirken ve açıkça Ermeni konuşmacılara silahlı militan bir terör örgütünün kurulması ve işletilmesi konusunda yardımcı olmaya çalışırken görülmektedir. Videolarda devrimci ve terörist örgütler için uygun isimleri, iç yapılarını ve kurallarını ve bu tür operasyonların nasıl finanse edilmesi gerektiğini anlatmaktadır. Bomba ve diğer silahların edinilmesinin pahalı ve zor olduğunu ve yasal finansman kaynaklarının (üyelik aidatları gibi) silah edinme maliyetlerini karşılamakta yetersiz kalacağını öne sürmektedir. Daha sonra, silahlar için finansmanın uyuşturucu satarak veya soygun yaparak elde edilmesini önermektedir. Önerdiği başka bir konu ise, internette yapılacak paylaşımların özellikle Ermenice yapılması gerektiğidir. Bu talep, daha önce Ermenistanın İkinci Karabağ Savaşı mağlubiyetinden sonra ASALAnın yalnız Ermenice olarak yayınladığı bildiriyi akıllara getirmektedir. ASALA, söz konusu bildiride mağlubiyetin sorumluları olarak sadece Türkiye ve Azerbaycanı değil, aynı zamanda Ermenistan yönetimini ve askeri sorumlularını da suçlamıştı[4]. Brunsonın, söz konusu suç duyurusunda, yapılacak açıklamaların ya da yazışmaların yalnız Ermenice olmasının ve tespit edilmesinin daha zor olacağı düşüncesi ile bu noktanın üzerinde durduğu görülmektedir.

Suç duyurusunun kaleme alınmasının nedenlerinden birinin, adıgeçenin yalan beyanda bulunması olduğunu ifade etmiştik. İçinde bulunduğu girişimlerin açık bir şekilde terör girişimi olmasına rağmen rapor bu bilgi ile ilgili bir suç duyurusu değildir. Belirtilmesi gerekir ki, suç duyurusunun içeriğinde bazı eksiklikler bulunmaktadır. Bu noktalara raporu inceledikten sonra değineceğiz.

Suç duyurusunda dikkat çeken bir diğer nokta, adıgeçenin Department of the Army Improvised Munitions Handbooku aratması ve satın almasıdır. Ordu Doğaçlama Mühimmat El Kitabı, ABD Ordusu Özel Kuvvetleri için hazırlanmış, hazır malzemelerden, hurda yığınlarından, yaygın ev kimyasallarından ve sıradan perakende mağazalarından satın alınan malzemelerden çeşitli mühimmat türlerinin üretimini açıklayan teknik bir el kitabıdır. Diğer hususların yanı sıra, bu el kitabı kara barut ve HMTDnin (HexaMethylene Triperoxide Diamine) nasıl yapılacağına dair talimatlar içermektedir.

Bomba üretimine merak duymasının gerekçelerine gelecek olursak, Brunsonın bilgisayarındaki bazı yazışmalara değinmek faydalı olabilir. Bu mesajlar arasında, Brunsonın 2 Şubat 2022de kimliği belirsiz bir kişiye, fedayilere katılma isteğini ileten bir kısa mesaj gönderdiği görülmektedir. Suç duyurusunun diline de dikkat çekilmesinde fayda bulunmaktadır. İfade şu şekilde yer almaktadır: Açık kaynaklara göre, Ermeni Fedaileri tarihsel olarak Ermenileri Osmanlılardan ve diğerlerinden korumak ve bağımsız bir Ermeni devleti kurmak için güç kullanmak amacıyla öz savunma birimleri ve düzensiz silahlı gruplar oluşturan etnik Ermenilerdir[5]. Bu ifade, Ermenilerin, Osmanlı Devletinden

korunması gereken aciz ve muhtaç bir halkmış gibi görünmesine neden olmaktadır. Suç duyurusunun altında imzası bulunan kişinin ifadesi bu şekilde yer almaktadır.

Dikkat çeken bir diğer nokta ise suç duyurusunda, Azerbaycandaki tartışmalı topraklar[6] ifadesidir. İkinci Karabağ Savaşı sona ermiştir ve Karabağın artık Azerbaycan toprağı olduğu kesinlik kazanmıştır. Bu ifadenin kullanılması doğru değildir. Dolayısıyla raporu hazırlayan Ajan Daltonun gelişmeleri yakından takip etmediği ve radikal Ermeni söylemini kullandığı anlaşılmaktadır.

Taranan bilgisayardan ve telefondan edinilen bilgilere göre, Brunsonın Ermeni mücadelesiyle ilgilenen diğer iki yakın arkadaşı (burada Birey A ve Birey B olarak anılmaktadır), 2022 sonbaharında WhatsApp konuşmaları sırasında strateji, yaşam, uygulama ve taktik/askeri eğitim için milis tipi bir kamp kurma istekleri hakkında mesajlaştıkları görülmektedir. Brunson ile A ve B şahısları kendilerini Hücre olarak adlandırmışlardır. Daha sonra yapılan soruşturmada Brunson ve Birey Anın 2022 yazında Azerbaycandaki tartışmalı bölgeye yaptıkları bir gezi sırasında bir askeri eğitim almaya çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca, 2022 yazı ve sonbaharı boyunca Brunson ve A, Amerika Birleşik Devletlerinde veya yurtdışında nerede silah eğitimi alabilecekleri konusunda araştırmalar yapmışlardır.

Adıgeçenin bilgisayarında ve telefonunda yapılan incelemeler, 2022 yılı boyunca hem Amerika Birleşik Devletleri içinde, hem Boston ve Washington D.C. dahil olmak üzere hem de yurtdışında Türk ve Azerbaycan diplomatik tesislerinin konumlarını araştırıldığını göstermektedir: Azerbaycan Büyükelçisinin konutu ve "Türk Büyükelçisinin konutu" gibi. Bu diplomatik tesis aramalarına bina erişimi ve kanca aramaları da eklenmiştir. Bu durum 1973-1984 yılları arasında Türk diplomatlarına yönelik saldırıların ekseriyetle elçilik konutları civarında gerçekleştirildiğini hatırlatmaktadır. Çok sayıda vakanın konutların hemen önünde ya da yakınlarında gerçekleştiğini biliyoruz. Aram Brunson vakasını incelediğimizde karşımıza diğer saldırganlardan daha farklı bir görünüm çıkmaktadır. Aram Brunson hakkında internette yüzeysel bir arama yapıldığında dahi göz önünde olmayı seven, kendini saklama ihtiyacı duymayan, Ermeni halkının kurtarıcısı algısı vermeye çalışan, Instagram hesabı herkesin erişimine açık biri imajı görülmektedir. Bu aramalarda karşılaşılan bir diğer nokta ise, *The Armenian Weekly*de on bir yazı yazmış olmasıdır. Yazılardan ve internetteki videoların tarihlerinden, 2022 ve 2023 yıllarında meydanlara çıkıp konuşma yapan bir aktivist olduğu anlaşılmaktadır. Hatta, 25 Nisan 2023 tarihinde Türkiye temsilciliğinin önündeki protestoculardan biri olduğu da anlaşılmaktadır.

Adıgeçen ayrıca tabancalarla ilgili yasalar, ateşli silahların satıldığı yerler ve silah poligonlarının yerleri de dahil olmak üzere ateşli silahlarla ilgili aramalar da yapmıştır. Bununla bağlantılı olarak, Brunson yurt odasındaki barut düzeneğini patlatmadan bir hafta önce, eğer bir elçiliğin içinde, birini elçiliğin dışından vurursanız hangi ülkede hapse girersiniz? şeklinde bir araştırma yapmıştır. Brunson ayrıca, Ermeni Devrimci Federasyonu (ARF) tarafından Amerika Birleşik Devletlerindeki ve yurtdışındaki diplomatik tesislerde gerçekleştirilen tarihi bombalama eylemlerini araştırmıştır.

11 Kasım 2022 tarihinde Brunson, Bye ARFye yemin ettiğini belirten bir kısa mesaj göndermiştir. Daha sonra yapılan soruşturmada Brunsonın ARFnin Chicago şubesine üye

olduğu ve törenin ateşli silahla yapıldığı doğrulamıştır. Brunson ayrıca, ARFye katıldığında kendisine ARF tarafından verilen ve üzerinde 11/11/22 rakamları bulunan bir merminin fotoğrafını da paylaşmıştır. Bu mermi patlamadan sonra Brunsonın odasında bulunmuştur. Burada akla gelen soru şudur: Bir gruba üye olmanın sembolü olarak mermi verilmesinin birden fazla anlamı bulunmaktadır. Her ARF üyesine sembol olarak mermi takdim ediliyorsa, FBInın bu konuda bir araştırması var mıdır? Soru aslında açıktır. ARFnin Türkiyeye ve Azerbaycana yönelik, terörist amaçlar içeren düşmanca duygular beslediği bir sır değildir. Basına yansıdığı kadarıyla bir Aram Brunson tespit edilmiş olsa bile, Türkiye düşmanlığı ile eğitilmiş başka gençlerin olduğu da açıktır. Bu konuda FBI yetkililerinin girişimlerinin boyutu nedir? Başka muhtemel saldırganlar takip edilmekte midir?

23 Ağustos 2023 tarihinde, kolluk kuvvetleri Brunsonın Massachusettsteki aile evinde bomba yapım malzemeleri ve diğer ilgili eşyaları aramak için bir arama emri çıkarmıştır. Brunsonın yatak odasında memurlar, içinde sadece HMTDyi oluşturan öncül kimyasalların notlarının değil, aynı zamanda patlayıcı yapımının ayrıntılı bir formülünün de bulunduğu bir defter de ele geçirmiştir.

Brunson, Ağustos 2023te ABDden ayrıldıktan sonra, ABD Sınır Güvenliği Yetkililerine Ermenistandaki Amerikan Üniversitesine katılmak üzere Erivana gideceğini söylemiştir. Yakın zamanda elde edilen bilgiler kendisinin Ermenistanda kalmaya devam ettiğini göstermektedir. Son zamanlarda Brunsonı ABD Adalet Bakanlığınca yayınlanan tutuklama emri ilgili olarak temsilcilerle görüşmek üzere Amerika Birleşik Devletlerine dönmeye teşvik etmek için uğraşılmıştır. Brunson ise bir temsilci aracılığı ile geri dönmeyi reddettiğini bildirmiştir.

Suç duyurusunda geçen bütün unsurlar temel alınırsa, Brunsonın aşağıdakileri yaptığına inanmak için nedenler vardır: 2 Ocak 2023 tarihinde veya bu tarih civarında başlayıp 20 Ağustos 2023 tarihinde veya bu tarih civarında devam ederek, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin yürütme organının yetki alanına giren bir konuda bir veya daha fazla maddi gerçeği bilerek ve isteyerek tahrif etmek, gizlemek ve hile, şema ve cihaz ile örtbas etmek, Chicago Üniversitesi polisi, Federal Soruşturma Bürosu ajanları ve İç Güvenlik Gümrük ve Sınır Koruma Dairesi memurlarının sorularına yanıt olarak, kanunları ihlâl ederek patlayıcı cihaz yapma çabalarıyla ilgili maddi gerçekleri bilerek ve isteyerek gizlemiştir; ve 20 Ağustos 2023 tarihinde veya bu tarih civarında, İç Güvenlik Gümrük ve Sınır Koruma Dairesi memurunun sorularına yanıt olarak, ilgili kanunları ihlal ederek; ve 20 Ağustos 2023 tarihinde veya bu tarih civarında, İç Güvenlik Gümrük ve Sınır Koruma Departmanının bir memurunun sorularına yanıt olarak, ateşli silahların veya patlayıcıların kullanıldığı veya işlendiği bir yerde bulunduğunu yanlışlıkla reddetmesi ve eşyalarında patlayıcı kalıntısı bulunmasına ilişkin herhangi bir neden düşünememesi şeklinde bilerek ve isteyerek maddi olarak yanlış, hayali ve hileli bir beyanda bulunmuştur.

FBI Özel Ajanı tarafından kaleme alınan rapor çok detaylı olmakla birlikte, eksiktir. Soruşturmalara katılan ABD güvenlik güçlerinin terör girişimini suç duyurusu içinde bir gerekçe olarak öne sürmemesinin anlaşılır bir tarafı bulunmamaktadır. Ayrıca, üniversite yurdunda neden olduğu patlamaya ve evinde terör planlarının ortaya çıkmasına rağmen ABD kolluk kuvvetlerinin kendisini derhal tutuklamaması ve potansiyel bir teröristin sunduğu bahanelere inanmayı tercih etmesi şaşırtıcıdır[7]. Bu suçlamaların her biri âzami

beş yıl hapis, üç yıl denetimli serbestlik ve 250.000 dolara kadar para cezasını gerektirmektedir. Bununla birlikte, mevcut maddi deliller ve çok sayıda olgu, Aram Brunsonun Türkiye ve Azerbaycana karşı terör eylemleri planladığını ancak elinde olmayan nedenlerle bu niyetini gerçekleştiremediğini göstermektedir[8]. Bu durumun bir sonucu olarak Aram Brunson ABD topraklarını terk etmeyi başarmış ve Ermenistana sığınmıştır. Bu olay, 28 Ocak 1982 yılında, Türkiyenin Los Angeles Başkonsolosu merhum Kemal Arıkanı canice katleden Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları (İng. *Justice Commandos of the Armenian Genocide, JCAG*) teröristi Hampig Sassounianın 2021 tarihinde sorgusuz sualsiz salıverilmesi ve Ermenistana sorunsuz bir şekilde gidişini anımsatmaktadır.[9] Sassounian halihazırda Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyana muhalif Başepiskopos Bagrat Galstanyanın hükümet karşıtı protestolarında yer almaktadır [10].

FBIın suç duyurusunun özüne dönecek olursak, suç duyurusunun içinde terörizme hizmet eden faaliyetlerden bahsedilmesine rağmen, bahse konu şikâyetin yalan beyan ve bomba üretim girişimi olması hayal kırıklığı yaratmaktadır. Her ne kadar FBInın suç duyurusu Türk haber kanallarında Ermeni terörizmi canlandırılmaya çalışılıyor şeklinde yer aldıysa da, ABD yetkilileri açısından şüphesiz ABD içerisindeki huzur ve güvenlik ihlallerinin bozulması temel alınmış gibi görünmektedir. Bunu düşündüren gelişme Aram Brunson isimli kişinin bu suç duyurusuna rağmen tutuklanmayıp soluğu Erivanda alması ve hala aktif bir şekilde hayatına devam etmesidir. Bu sebeple, Türkiye-Azerbaycan-Ermenistan barış sürecinin telaffuz edilmesinin dahi büyük bir gelişme olduğu bölgede ARF üyesi teröristlerin hayatlarına sorunsuz bir şekilde devam etmesi, bölgesel gelişmeler konusunda düşündüren bir husustur.

**Görsel: https://www.milliyet.com.tr/dunya/abdde-yurt-odasini-bombayla-patlatan-ermeni-ogrenci-brunsonin-hedefinde-karabag-vardi-7182895*

[1] Newton Man Charged in Scheme to Conceal Bomb Making, Unites States Attorneys Office, 29 Ağustos 2024, https://www.justice.gov/usao-ma/pr/newton-man-charged-scheme-conceal-bomb-making.

[2] United States of America v. Aram Brunson, 27 Ağustos 2024, https://www.justice.gov/usao-ma/media/1365926/dl.

[3] Suç duyurusunda, enerjik malzemenin, moleküler yapılarında depolanan kimyasal enerjiyi serbest bırakabilen bir malzeme sınıfı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, ısı, şok veya elektrik akımı gibi harici durumalr üzerine, bu malzemelerin kısa sürede enerji yayabileceği de ifade edilmiştir.

[4] Hazel Çağan Elbir, Ermeni Terörü Yeniden Yüzünü Göstermeye Başladı 2, avim.org.tr,

AVİM, 22 Şubat 2021, https://avim.org.tr/tr/Analiz/ERMENI-TERORU-YENIDEN-YUZUNU-GOSTERMEYE-BASLADI-2.

[5] United States of America v. Aram Brunson, 27 Ağustos 2024, https://www.justice.gov/usao-ma/media/1365926/dl.

[6] Armenian struggle in the disputed territory, ifadesi kullanılmaktadır. (United States of America v. Aram Brunson, 27 Ağustos 2024, https://www.justice.gov/usao-ma/media/1365926/dl.)

[7] New generation Armenian terrorism continues to threaten security in the 21st century, apa.az, APA, 3 Eylül 2024, https://en.apa.az/political/new-generation-armenian-terrorism-continues-to-threaten-security-in-the-21st-century-analysis-447135.

[8] New generation Armenian terrorism continues to threaten security in the 21st century,.

[9] Hazel Çağan Elbir, Sassounianın Tahliye Edilmesi Kararı, avim.org.tr, AVİM, 12 Mart 2021, https://avim.org.tr/tr/Analiz/SASSOUNIAN-IN-TAHLIYE-EDILMESI-KARARI.

[10] Hazel Çağan Elbir, Ermeni Apostolik Kilisesinin Bir Başpiskoposu ve Bir Katil El Ele - Erivandaki Eylemlerin Perde Arkası, avim.org.tr, AVİM, 15 Mayıs 2024, https://avim.org.tr/tr/Analiz/ERMENI-APOSTOLIK-KILISESININ-BIR-BASPISKOPOSU-VE-BIR-KATIL-EL-ELE-ERIVAN-DAKI-EYLEMLERIN-PERDE-ARKASI.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "ERMENİ AŞIRI MİLLİYETÇİ TERÖRÜNÜ CANLANDIRMA GİRİŞİMİ: FBI RAPORUNDA NE VAR? NE YOK?." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2024 / 17. Eylül 06. Erişim Kasım 22, 2026. https://avim.org.tr/public/tr/Analiz/ERMENI-ASIRI-MILLIYETCI-TERORUNU-CANLANDIRMA-GIRISIMI-FBI-RAPORUNDA-NE-VAR-NE-YOK

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır